

UCHWAŁA NR VI.58.2024
RADY MIEJSKIEJ W PRZYTYKU
z dnia 26 listopada 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Przytyk
na lata 2025 - 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 roku, poz. 1465), oraz art.176 pkt 1 i art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2024r. poz.177 ze zm.) Rada Miejska w Przytyku uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Przytyk na lata 2025-2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Przytyk.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Przytyku

Ewa Olszewska

*Załącznik do Uchwały Nr VI.58.2024
Rady Miejskiej w Przytyku
z dnia 26 listopada 2024*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY GMINY PRZYTOK

na lata 2025 – 2027

SPIS TREŚCI.....	3
I. Wprowadzenie.....	4
II. Uwarunkowania prawne.....	6
III. Diagnoza środowiska i problemy na terenie gminy Przytyk.....	7
3.1 Położenie i ludność.....	7
3.2 Bezrobocie w gminie Przytyk.....	8
3.3 Świadczeniobiorcy pomocy społecznej w gminie Przytyk.....	8
IV. Analiza SWOT.....	21
V. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	23
VI. Cele szczegółowe.....	23
VII. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	23
VIII. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	26
IX. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 z terenu Miasta i Gminy Przytyk.....	26
X. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie Miasta i Gminy Przytyk.....	26
XI. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	27
XII. Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027.....	27
XIII. Efekty i rezultaty programu.....	27
XIV. Kontrola realizacji programu.....	28
XV. Podsumowanie.....	28

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Przytyk na lata 2025 – 2027, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, którego celem jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie wychowującej dziecko, a przede wszystkim wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych. Głównym założeniem i istotą systemowych rozwiązań jest obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, który spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Jest to istotne zadanie dotyczące funkcjonowania rodziny oraz wypełniania przez nią ról i obowiązków. Działania kierowane do rodzin mają na celu wsparcie, rozwój i wzmacnianie więzi ze środowiskiem.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. To właśnie rodzina jest pierwszym i bardzo znaczącym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie i panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażania swoich uczuć (lęku, obaw, zadowolenia, poczucie własnej wartości, gniewu) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Niewydolność wychowawcza, zanik poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów, przemoc powoduje wzrost zjawisk negatywnych, co w rezultacie może spowodować rozpad rodziny. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjająca dla prawidłowego rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych

więzi i normalizacji życia rodzinnego. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

- a) diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego otoczenia,
- b) analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich występowaniem,
- c) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych,
- d) podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- e) dążenie do integracji i reintegracji rodziny,
- f) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny się opierać na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja Programu będzie się odbywać za zgodą rodziny oraz jej aktywnym udziałem przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny, należy stworzyć Gminny Program Wspierania Rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

Przez użyte w niniejszym programie określenia rozumie się:

- **Program** – Gminny Program Wspierania Rodziny,
- **Urząd Miejski** – Urząd Miejski w Przytyku,
- **ZI** – Zespół Interdyscyplinarny w Przytyku,
- **KP** – Komisariat Policji w Zakrzewie,
- **SR** – Sąd Rejonowy w Radomiu,
- **GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przytyku,
- **PSP, PP** – Placówki oświatowe z terenu Gminy Przytyk,
- **PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu,

- **SPZOZ** – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przytyku z filią we Wrzeszczowie,
- **CKiB** – Centrum Kultury i Biblioteka w Przytyku.

II. Uwarunkowania prawne

- 1.Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024r., poz. 177 ze zm.)
- 2.Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024r., poz. 1283)
- 3.Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r., poz. 424 ze zm.)
- 4.Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r., poz. 2151).
- 5.Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2023r., poz. 1939)
- 6.Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023r. poz.1923)
- 7.Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.)
- 8.Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 421 ze zm.)
- 9.Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491)
- 10.Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 poz. 323 ze zm.)
- 11.Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 poz.1993)
- 12.Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 poz. 246).

III. Diagnoza środowiska i problemy na terenie gminy Przytyk

3.1 Położenie i ludność

Gmina Przytyk położona jest w południowej części województwa mazowieckiego. Jest jedną z 13 gmin wchodzących w skład powiatu radomskiego. Zajmuje powierzchnię 134,1 km². Siedzibą gminy jest miasto Przytyk. Gmina podzielona jest na wsie obejmujące sołectwa: Dęba, Domaniów, Glinice, Goszczewice, Jabłonna, Kaszewska Wola, Krzyszkowice, Maksymilianów, Młódnice, Oblas, Ostrołęka, Podgajek, Posada, Potkana, Słowików, Stefanów, Studzienice, Sukowska Wola, Suków, Wola Wrzeszczowska, Wólka Domaniowska, Wrzeszczów, Wrzos, Wygnanów, Żerdź.

Według stanu na dzień 30.06.2024 roku, ludność gminy wynosiła ogółem 7236 osób.

Tabela nr 1: Liczba ludności w gminie Przytyk od 2022r. do 30.06.2024r.

Liczba ludności (pobyt stały + czasowy)	2022	2023	do 30.06.2024	
	wieś	wieś	miasto	wieś
ogółem z tego:				
kobiety	3624	3635	470	3163
mężczyźni	3655	3614	425	3178
Razem:	7279	7249	895	6341

źródło: opracowania własne na podstawie danych USC Przytyk

Tabela nr 2: Liczba ludności według wieku w gminie Przytyk od 2022r. do 30.06.2024r.

Liczba ludności	2022	2023	do 30.06.2024
wiek przedprodukcyjny (0 – 17 lat)	1553	1542	1538
wiek produkcyjny ogółem (z tego)	4471	4414	4379
kobiety	2052	2042	2033
mężczyźni	2419	2372	2346
wiek poprodukcyjny ogółem (z tego)	1255	1293	1319
kobiety powyżej 60 lat	804	823	835
mężczyźni powyżej 65 lat	451	470	484

źródło: opracowania własne na podstawie danych USC Przytyk

Tabela nr 3: Liczba małżeństw, urodzeń oraz zgonów w gminie Przytyk od 2022r. do 30.06.2024r.

Wyszczególnienie	2022	2023	do 30.06. 2024
Liczba małżeństw	34	30	11
Liczba urodzeń	67	72	29
Liczba zgonów	69	71	32

źródło: opracowania własne na podstawie danych USC Przytyk

Analizując powyższe dane zawarte w tabelach nr 1,2 i 3 można zauważyć tendencję malejącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców naszej gminy, większa część ludności zamieszkiwała tereny wiejskie. W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowiły kobiety i jest to szczególnie widoczne w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Społeczeństwo gminy Przytyk starzeje się, spada populacja osób w wieku produkcyjnym. Liczba urodzeń w porównywalnych latach była niższa od liczby zgonów. W 2022 roku różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła minus 2, a w 2023 roku plus 1, natomiast do 30.06.2024 roku odnotowano minus 3, co świadczy o ujemnym przyroście naturalnym.

3.2 Bezrobocie w gminie Przytyk

W grudniu 2022 roku z terenu gminy Przytyk 471 osób było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomiu jako osoby bezrobotne (dane PUP filia/ Przytyk), natomiast w 2023 roku, osób tych było 438. Na dzień 30.06.2024 roku, liczba osób bezrobotnych wynosiła 411. Z przedstawionych danych można zauważyć tendencję spadkową osób bezrobotnych, co pozytywnie wpływa na status rodziny. Zatrudnienie daje nam poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Natomiast utrata pracy niejednokrotnie staje się traumatycznym przeżyciem, z którym trudno się pogodzić. W takim momencie stajemy się bezradni, tracimy wiarę w swoje umiejętności, martwimy się o przyszłość, o to w jaki sposób zaspokoimy potrzeby najbliższych i swoje. Taka sytuacja niejednokrotnie sprzyja popadaniu w uzależnienia (alkohol, narkotyki), a negatywne emocje, które towarzyszą osobie, która utraciła zatrudnienie mogą potęgować zachowania agresywne, przemocowe. Jednak nie zawsze taki scenariusz musi się zrealizować. Utrata zatrudnienia może wpłynąć na to, że zaczniemy „inwestować w siebie”, zwiększać swoje umiejętności poprzez udział w kursach czy szkoleniach. Utrata pracy może sprzyjać także zastanowieniu się nad własną karierą zawodową - czy to co dotychczas wykonywaliśmy dawało nam satysfakcję, czy może czas na zmiany na przebranżowienie się.

3.3 Świadczeniobiorcy pomocy społecznej w gminie Przytyk

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców, a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć,

myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji, w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
2. występuje problem wykorzystywania seksualnego czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- a) opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia);
- b) emocjonalną (zaspokojenie potrzeby bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współżycia społecznego);
- c) kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy);
- d) aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Pracownicy socjalni jak również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi

rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku na rzecz takich rodzin podejmuje następujące działania:

- a) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- b) udziela rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;
- c) udziela pomocy finansowej;
- d) dofinansowuje posiłki dla dzieci i młodzieży;
- e) podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodzin i patologiom społecznym;
- f) wydawanie skierowań do objęcia pomocy żywnościowej w ramach POPŻ

Tabela nr 4: Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych od 2022r. do 30.06.2024r., które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2022	2023	do 30.06.2024
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	49	46	30
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	10	9
W tym: wielodzietność	10	10	9
Bezrobocie	19	27	14
Niepelnosprawność	38	29	23
Długotrwała lub ciężka choroba	14	19	13
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	13	7
Przemoc domowa	0	1	1
Narkomania	0	0	0
Alkoholizm	2	4	2
Potrzeba ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	1	1	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art.7 pkt11)	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

źródło: opracowania własne na podstawie danych GOPS Przytyk

Analizując powyższą tabelę widać, że na pierwsze miejsce przyczyn ubiegania się o wsparcie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku wysuwa się ubóstwo, a na drugim miejscu plasuje się długotrwała choroba i niepełnosprawność. Należy zaznaczyć, że fakt iż alkoholizm i przemoc nie zostały uznane za główne problemy w rodzinie nie odzwierciedla faktycznej sytuacji. Jak wynika z obserwacji problemy te dotyczą znacznie większej liczby środowisk, które jednak nie utożsamiają się z nimi i dlatego trudno je zdiagnozować. Wskazane dysfunkcje bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy to najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Istotną rolę w pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku odgrywa praca socjalna czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód, prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie.

Tabela nr 5: Liczba rodzin objętych pracą socjalną od 2022 r. do 30.06.2024 r.

	2022	2023	do 30.06.2024
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	134	151	93

źródło: opracowania własne na podstawie danych z GOPS w Przytyku

Tabela nr 5 przedstawia, że praca socjalna jest najczęściej udzielaną pomocą przez pracowników socjalnych.

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka przy wykorzystaniu wiedzy i w oparciu o system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Znaczenie i rola rodziny w całokształcie rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka.

Rodziców, których negatywne wzorce zachowań w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne tj.: postawa odrzucająca, postawa unikająca, postawa nadmiernie wymagająca, postawa nadmiernie chroniąca.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmuje asystenci rodziny. Na dzień 30.06.2024 r. tutejszy ośrodek zatrudniał 1 asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy.

Tabela nr 6: Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny, jak również liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę od 2022r. do 30.06. 2024r.

	2022	2023	do 30.06.2024
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	10	9	8
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	25	25	23
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem	0	1	1
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę – ogółem z tego:	3	1	1
ze względu na osiągnięcie celów	2	1	1
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	0
ze względu na zmianę miejsca zamieszkania (poza teren gminy Przytyk)	0	0	0
ze względu na brak efektów	1	0	0
inny powód	0	0	0

źródło: opracowania własne na podstawie danych z GOPS w Przytyku

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie

z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to , które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich, a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. Asystent rodziny wykonuje zadania do których zaliczyć można m.in.:

- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów w rodzinie:
 - a) wychowawczych;
 - b) psychologicznych;
 - c) społecznych;
 - d) socjalnych;
 - e) zawodowych.
- dążenie do poprawy warunków życia rodzin;
- zachęcanie rodzin do możliwości korzystania także z innych form pomocy;
- towarzyszenie rodzinom o charakterze dysfunkcyjnym;
- dążenie do wzmacniania więzi w rodzinach;
- utrzymywanie stałych relacji z rodzinami;
- sporządzanie planu pomocy;
- prowadzenie właściwej dokumentacji;
- sporządzanie opinii dotyczących rodziny;
- prowadzenie konsultacji o charakterze indywidualnym;
- podejmowanie interwencji;
- diagnozowanie problemów;
- motywowanie do działań;
- podejmowanie współpracy z innymi podmiotami pomocniczymi oraz wspierającymi;
- dążenie do integracji rodziny ze środowiskiem.

Ponadto:

- prowadzi trening w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym planowanie budżetu domowego,
- monitoruje stan zdrowia dzieci, realizację szczepień i badań,
- monitoruje sytuację przedszkolną i szkolną dzieci oraz ich postępy w nauce,
- modeluje sposoby spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi,

- wspiera kobiety w ciąży - pomoc w przygotowaniu się na urodzenie dziecka, edukacja rodziców w zakresie pielęgnacji noworodków i małych dzieci,
- motywuje osoby zmagające się z uzależnieniem do podjęcia terapii,
- współpracuje z instytucjami odpowiedzialnymi za pieczę zastępczą, motywuje rodziców biologicznych do nawiązania kontaktu z tymi jednostkami,
- opiniuje możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych,
- motywuje do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców,
- uczestniczy w rozprawach sądowych, pisze sprawozdania do sądu o podjętych działaniach i osiągniętych efektach w przypadku sądowego zobligowania rodziców do podjęcia współpracy z asystentem rodziny.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny i widocznych rażących zaniedbaniach wobec dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania, w tym informowania Sądu Rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiejś formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

W szeroko rozumianych oddziaływaniach na rzecz rodzin borykających się z różnego rodzaju dysfunkcjami nie sposób nie wspomnieć o roli kuratorów zawodowych i społecznych Sądu Rejonowego w Radomiu. W swojej pracy realizują oni zadania o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. W trakcie realizacji orzeczeń ściśle współpracują z asystentem rodziny i pracownikami socjalnymi zatrudnionymi w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Przytyku.

Tabela nr 7: Liczba rodzin objętych kuratelą, z którymi współpracował asystent rodziny od 2022r. do 30.06.2024r.

Liczba rodzin objętych kuratelą, z którymi współpracował asystent rodziny		
2022	2023	do 30.06.2024
4	7	7

źródło: opracowania własne na podstawie danych z GOPS w Przytyku

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy była pomoc przyznawana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Program przewidywał przyznawanie zasiłku celowego na zakup żywności oraz dożywiania dzieci w szkole.

Tabela nr 8: Liczba rodzin /osób korzystających z programu „Posilek w szkole i w domu” od 2022r. do 30.06. 2024r.

	Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy w ramach wieloletniego programu „Posilek w szkole i w domu” od 2022r. do 30.06. 2024r.		
Rodzaj pomocy: Posilek	2022	2023	do 30.06.2024
Liczba rodzin, którym przyznano decyzję świadczenie.	19	18	14
Liczba osób, którym przyznano decyzję świadczenie.	50	46	36
Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek celowy na zakup żywności.	20	16	4
Liczb osób, dla których przyznano zasiłek celowy na zakup żywności.	39	26	7

źródło: opracowania własne na podstawie danych z GOPS w Przytyku

W strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przytyku wyodrębniony jest Dział Świadczeń Rodzinnych, który zajmuje się realizacją ustaw: o świadczeniach rodzinnych, o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i ustaleniem wypłat zasiłku dla opiekunów. Uzyskiwane świadczenia są dużym wsparciem dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy.

Tabela nr 9: Liczba przyznanych świadczeń dla rodzin z terenu gminy Przytyk od 2022r. do 30.06.2024r.

Zestawienie świadczeń rodzinnych			
Rodzaj świadczeń	Liczba wypłaconych świadczeń		
	2022	2023	do 30.06.2024
Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	12412	10833	6280
Świadczenia opiekuńcze	2628	2690	1432
Świadczenie rodzicielskie	194	114	58
Zasiłek dla opiekuna	44	24	6
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	53	43	8
Fundusz alimentacyjny	196	262	123
Za życiem	0	1	0

źródło: opracowania własne na podstawie danych Świadczenia rodzinne GOPS w Przytyku

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”- przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne

upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystentów rodziny, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przewyższania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem jest: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, opracowanie wspólnie z kobietą i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia, koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i rodziny, występowanie do podmiotów w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia (na żądanie i na podstawie pisemnego upoważnienia).

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej. Na terenie gminy Przytyk funkcjonuje jedno Publiczne Przedszkole w Przytyku, a Oddziały Przedszkolne działają w dwóch szkołach podstawowych z terenu gminy Przytyk.

Edukację szkolną zapewniają trzy szkoły podstawowe, które funkcjonują na terenie gminy Przytyk. Placówki te wspierają także rodziny w sferze opiekuńczo - wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem, jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmacniać i utrwalać pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w życiu. Bardzo dużo mówi się o szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków jak i również neguje się zachowania przemocowe, dlatego też w szkołach zatrudnieni są specjaliści: pedagog, pedagog specjalny,

psycholog czy logopeda, którzy wspierają dzieci w prawidłowym procesie opiekuńczo – wychowawczym.

Tabela nr 10: Liczba uczniów i przedszkolaków z danej szkoły z terenu gminy Przytyk.

L.p.	Placówki oświatowe	Liczba przedszkolaków		Liczba uczniów	
		2022/2023	2023/2024	2022/2023	2023/2024
1.	PSP w Przytyku	-	-	368	345
2.	PSP Wrzos	14	25	132	130
3.	PSP Wrzeszczów	50	50	91	88
4.	PP w Przytyku	197	199	-	-
RAZEM:		261	274	591	563

źródło: opracowania własne na podstawie danych z placówek oświatowych z terenu gminy Przytyk

Tabela nr 11: Liczba uczniów objętych wsparciem specjalistycznym z danej szkoły z terenu gminy Przytyk.

Wsparcie specjalistyczne w szkołach w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024												
	PSP Przytyk		PSP Wrzos		PSP Wrzeszczów		Publiczne Przedszkole w Przytyku		Oddział przedszkolny we Wrzosie		Oddział przedszkolny we Wrzeszczowie	
Rok szkolny	2022/ 2023	2023/ 2024	2022/ 2023	2023/ 2024	2022/ 2023	2023/ 2024	2022/ 2023	2023/ 2024	2022/ 2023	2023/ 2024	2022/ 2023	2023/ 2024
Pedagog	120	120	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-
Pedagog specjalny	11	13	-	29	15	14	15	15	-	1	4	6
Psycholog	-	25	-	-	4	5	-	15	-	-	7	9
Logopeda	52	48	15	18	12	6	74	77	4	9	24	30
Nauczyciel wspomagający	2	1	-	-	4	4	1	-	-	-	1	1

źródło: opracowania własne na podstawie danych z placówek oświatowych z terenu gminy Przytyk

Dużym wsparciem dla uczniów szkół z terenu naszej gminy, jak i ich rodziców jest pomoc materialna, do której zaliczamy pomoc materialną o charakterze socjalnym na cele edukacyjne. Stypendium socjalne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna.

Tabela nr 12: Liczba uczniów, którym przyznano stypendium socjalne od 2022r. do 30.06.2024r.

Rok szkolny 2022/2023	Rok szkolny 2023/2024
83 uczniów	64 uczniów

źródło: opracowania własne na podstawie danych z GOPS w Przytyku

Tabela nr 12 wskazuje, że liczba uczniów korzystających ze stypendium socjalnego maleje.

Nie bez znaczenia są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Zakrzewie na rzecz wspierania rodziny, do których można zaliczyć:

- a) monitorowanie sytuacji w rodzinach wychowujących dzieci i zagrożonych licznymi dysfunkcjami, szczególnie poza godzinami pracy innych instytucji;
- b) podejmowanie działań chroniących osoby doświadczające przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- c) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień (spotkania edukacyjne dla uczniów, kadry pedagogicznej).

Jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców w bardzo negatywny sposób wpływa na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym krzywdzonego dziecka mogą wystąpić próby samobójcze, depresje, zaburzenia osobowości, większa skłonność sięgania po alkohol, narkotyki. Ponadto osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe, często powielają przemocowe zachowania rodziców wobec swoich dzieci. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup roboczych diagnostyczno – pomocowych (do czerwca 2023 grup roboczych) i Zespołu Interdyscyplinarnego w Przytyku.

Tabela nr 13: Liczba wdrożonych oraz zakończonych procedur „Niebieskich Kart” w rodzinach od 2022r. do 30.06.2024r.

Wyszczególnienie	2022	2023	do 30.06.2024
Liczba wszczętych „Niebieskich Kart A”	16	21	15
Liczba „Niebieskich Kart C”	10	17	10
Liczba „Niebieskich Kart D”	7	14	7
Wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny	4	8	7
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	0	1	0
Liczba odebranych dzieci na podst. art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	0	0	0
Zakończenie procedury „Niebieska Karta A”	19	16	13
Wnioski o leczenie odwykowe skierowane do GKRPA	3	12	10

źródło: opracowania własne na podstawie danych GOPS w Przytyku

Powyższe dane wykazały, że liczba wszczętych w 2022 roku, „Niebieskich Kart A” jest mniejsza od liczby wszczętych „Niebieskich Kart A” w 2023 roku, natomiast do 30.06.2024 roku zostało wszczętych 15 „Niebieskich Kart A”. Poziom świadomości

społecznej na temat zjawiska przemocy domowej wzrosła od poprzednich lat. Należy zauważyć, że wzrasta liczba osób kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o objęcie leczeniem odwykowym.

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie:

1. rodzinnej
2. instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej.

Wydatki kształtują się na poziomie:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Tabela nr 14: Liczba dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej i tym samym gmina Przytyk została zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobytem w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych od 2022r. do 30.06.2024r.

Piecza zastępcza			
	2022	2023	do 30.06.2024
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	7	7	7
Koszty związane z pobytem dzieci w rodzinie zastępczej	44.651,02zł.	55.380,05zł.	26.092,05 zł

źródło: opracowania własne na podstawie danych GOPS w Przytyku

Z powyższego wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej istnieje. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych działań, które będą miały na celu zapobieganie rozszerzeniu się problemu.

Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z nich jest Karta Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych i przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu ofert kulturalnych, rekreacyjnych, transportowych na terenie całego kraju.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka. Rodzice lub małżonkowie rodziców otrzymują kartę bezterminowo. Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom:

- a) w wieku do 18. roku życia,
- b) w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
- c) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniające powyższe warunki.

Od 01 stycznia 2018r. Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch wersjach: tradycyjnej (tj. plastikowej) i elektronicznej (tj. na urządzeniach mobilnych).

Tabela nr 15: Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny od 2022r. do 30.06.2024r.

Karta Dużej Rodziny			
Wyszczególnienie	2022	2023	do 30.06.2024
Liczba kart przyznanych w formie:			
tradycyjnej	200	200	31
elektronicznej	201	200	31

źródło: opracowania własne na podstawie danych Świadczenia rodzinne w Przytyku

Dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej cieszą się przedsięwzięcia organizowane przez Centrum Kultury i Biblioteka w Przytyku. Szeroka oferta działań jaką proponuje Centrum m.in. zajęcia dla dzieci i młodzieży, koncerty, wycieczki, spotkania

z ciekawymi ludźmi czy letnie „Kino na trawie”, daje możliwość wspólnego spędzania czasu z rodziną. Kółka zainteresowań organizowane w Centrum Kultury uczą dzieci i młodzież organizacji czasu wolnego jak i w dużej mierze rozwijają ich zainteresowania i pasje.

III. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
a. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; b. dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny; c. zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy; d. dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi; e. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym; f. liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Przytyk; g. funkcjonowanie Centrum Kultury i Biblioteka w Przytyku ; h. działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; i. obowiązujące strategie, programy, akty prawne; j. prowadzenie pracy socjalnej na rzecz rodzin przez pracowników socjalnych.	a. bezradność i niskie kwalifikacje opiekuńczo – wychowawcze rodziców; b. niski poziom świadomego rodzicielstwa; c. brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetów; d. wzrost liczby zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży; e. brak mieszkań socjalnych; f. niewystarczająca liczba specjalistów pracy z rodziną; g. brak rodzin wspierających h. niechęć do udziału w zajęciach edukacyjnych, grupach wsparcia i innych inicjatywach integracyjnych podnoszonych kompetencje.

Szanse	Zagrożenia
a. wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców; b. wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia; c. aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych; d. możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań; e. dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami działającymi na rzecz rodziny; f. możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników GOPS w Przytyku; g. rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym; h. możliwość skorzystania przez mieszkańców Gminy Przytyk ze wsparcia specjalistów; i. współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny, j. aktywność samorządu gminy w osiąganiu standardów ustalonych zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	a. zanik więzi i tradycji rodzinnych; b. rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę, przemoc); c. zaniedbania emocjonalne dziecka; d. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin; e. obniżanie się aspiracji życiowych; f. brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko; g. nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające; h. negatywne wzorce zachowań społecznych; i. wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży; j. wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży; k. rosnące zapotrzebowanie na udzielania wsparcia osobom starszym (zjawisko starzenia się społeczeństwa, uzależnienia behawioralne min. hazard, zakupoholizm) i niepełnosprawnym; l. wypalenie zawodowe pracowników.

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w gminie Przytyk.

V. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

„Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych”.

VI. Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.
2. Prowadzenie działań profilaktyczno – edukacyjnych sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych.
3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.
4. Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin, wsparcie rodzin dysfunkcyjnych.
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i młodzieży.

VII. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Cel nr 1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.

L.p.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.	Systematyczne podnoszenie kwalifikacji poprzez szkolenia, kursy.	GOPS, placówki oświatowe	2025 - 2027	Liczba szkoleń.
2.	Skierowanie i finansowanie pobytu rodzin w ośrodkach wsparcia, schroniskach.	GOPS	2025 - 2027	Liczba rodzin/osób skierowanych do placówek.
3.	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom przeżywającym trudności.	GOPS	2025 - 2027	Liczba rodzin objętych pomocą.
4.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży posiłków w stołówkach szkolnych i przedszkolach.	GOPS	2025 - 2027	Liczba dzieci korzystających z posiłków
5.	Zapewnianie rodzinom możliwości skorzystania z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD), zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu organizacji pomocy żywnościowej.	GOPS, Parafia Przytyk	2025 - 2027	Liczba wydanych skierowań, liczba osób/rodzin korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD) administracja rządowa, środki własne organizacji pozarządowych.

Cel nr 2. Prowadzenie działań profilaktyczno – edukacyjnych sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych.

L.p.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.	Poradnictwo specjalistyczne, porady, prelekcje dla rodziców.	Placówki oświatowe, SPZOZ, GKRPA, GOPS	2025 - 2027	Liczba porad, szkoleń.
2.	Udział w programach, współpraca w ramach inicjatyw mających na celu wsparcie rodzin.	GOPS, inne instytucje	2025 - 2027	Liczba rodzin objęta działaniami, zmiany w funkcjonowaniu rodzin.
3.	Zagwarantowanie osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin warunków umożliwiających podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i samokształceniach.	GOPS, inne instytucje	2025 - 2027	Liczba szkoleń. Liczba osób biorących udział w szkoleniach Liczba osób podnoszących swoje kompetencje zawodowe.

Cel nr 3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.

L.p.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.	Modelowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, uświadamianie w zakresie funkcji poszczególnych członków rodziny.	GOPS, Placówki oświatowe, kuratorzy sądowi	2025 - 2027	Liczba działań, liczba osób korzystających z porad.
2.	Wspieranie działań sprzyjających kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw tolerancji i akceptacji.	Placówki oświatowe	2025 - 2027	Liczba programów i działań.
3.	Motywowanie członków rodzin do podjęcia terapii w zakresie uzależnień.	GOPS, GKRPA	2025 - 2027	Liczba osób korzystających z porad terapeuty i psychologa.

Cel nr 4. Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin, wsparcie rodzin dysfunkcyjnych.

L.p.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny.	GOPS	2025 - 2027	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny. Liczba dzieci w rodzinach, z którymi

				współpracuje asystent.
2.	Pomoc rodzinie na podstawie rozpoznanych potrzeb.	GOPS	2025 - 2027	Liczba rodzin ze wsparcia pracowników socjalnych.
3.	Wspieranie rodzicielstwa – realizacja programu dla rodzin wielodzietnych.	GOPS	2025 - 2027	Liczba rodzin/osób, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny.
4.	Monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.	GOPS	2025 - 2027	Liczba rodzin pozostających w monitoringu po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.
5.	Stały monitoring jakości życia dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.	GOPS, kuratorzy, pedagodzy szkolni, służba zdrowia	2025 - 2027	Liczba wizyt w środowiskach zagrożonych.
6.	Monitorowanie sytuacji rodzin w trakcie trwania procedury „Niebieskiej Karty” oraz po jej zakończeniu.	GOPS, kuratorzy, policja, placówki oświatowe, służba zdrowia	2025 - 2027	Liczba posiedzeń grup diagnostyczno – pomocowych.

Cel nr 5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i młodzieży

L.p.	Działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	GOPS	2025 - 2027	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo – wychowawczych.
2.	Organizacja wypoczynku, czasu wolnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	GOPS, GKRPA	2025 - 2027	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku.
3.	Tworzenie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, opieki świetlicowej.	Placówki oświatowe, GKRPA, CKiB	2025 - 2027	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych. Liczba dzieci korzystających ze świetlicy szkolnej.
4.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dziecka.	SPZOZ, GOPS	2025 - 2027	Liczba monitorowanych środowisk.

VIII. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027 mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu gminy,
- z budżetu państwa,
- ze źródeł zewnętrznych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cykliczne w rocznych planach finansowych.

IX. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 z terenu Miasta i Gminy Przytyk

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem;
3. Rodziny dotknięte przemocą domową;
4. Rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności;
5. Dzieci i młodzież, która pozbawiona jest właściwej opieki, pomocy i wsparcia ze strony otoczenia, rodziny, najbliższych, zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej;
6. Instytucje działające na rzecz rodzin, dziecka oraz ich otoczenia.

X. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie Miasta i Gminy Przytyk

1. Urząd Miejski w Przytyku,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku,
3. Zespół Interdyscyplinarny w Przytyku,
4. Komisariat Policji w Zakrzewie,
5. Posterunek Policji w Przytyku,
6. Sąd Rejonowy w Radomiu,
7. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przytyku z filią we Wrzeszczowie,
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przytyku,
9. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Dzieci w Przytyku,
10. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego we Wrzeszczowie,
11. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego we Wrzosie,

12. Publiczne Przedszkole w Przytyku,
13. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu,
14. Centrum Kultury i Biblioteka w Przytyku,
15. Klub Sportowy „Sokół” w Przytyku.

XI. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytyku przy współpracy:

- Asystenta rodziny
- Pracowników socjalnych
- Zespołu Interdyscyplinarnego
- Policji
- Prokuratury
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
- Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Karnego w Radomiu
- Placówek oświatowych, kulturalnych i służby zdrowia.

W realizacji swoich działań W/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

XII. Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalonych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny.

Monitoring działań będzie polegał na gromadzeniu danych i informacji na temat zrealizowanych zadań w ramach niniejszego programu, czasu realizacji, źródła finansowania jak też przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu. Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych to dane liczbowe pozyskane w ramach realizacji poszczególnych działań.

XIII. Efekty i rezultaty programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Przytyk na lata 2025 – 2027 ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności i zagrożonych marginalizacją,
2. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
3. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa rodziny oraz więzi rodzinnych,
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin,
5. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
6. Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, zwiększenie świadomości korzyści płynących ze wsparcia specjalistów,
7. Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
8. Ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego,
9. Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
10. Wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz poprawy funkcjonowania dzieci i rodziny,
11. Wzrost kompetencji rodzin w wypełnianiu ról społecznych,
12. Wzrost kompetencji osób świadczących pomoc osobom i rodzinom.

XIV. Kontrola realizacji programu

Na podstawie art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do 31 marca każdego roku, Burmistrz składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XV. Podsumowanie

Środowisko rodzinne reprezentujące właściwe postawy rodzicielskie, budujące dobrą, przepojoną miłością, serdecznością oraz życzliwością atmosferę domu, w znacznym stopniu wpływa na kształtowanie pozytywnych zachowań u dziecka oraz na jego prawidłowy rozwój społeczny i psychiczny. Dziecko będące pełnoprawnym członkiem rodziny, która w pełni je akceptuje, podejmuje maksymalne starania, chętnie się uczy, rozwija swoje zainteresowania, staje się samodzielne i odpowiedzialne oraz zdolne do osiągnięcia dojrzałości emocjonalnej i psychicznej.

Atmosfera domowa ma największy wpływ na to, jak szczęśliwe, spokojne i odporne psychicznie jest dziecko, jak odnosi się ono do dorosłych, do swoich kolegów i innych dzieci, jak ocenia siebie i swoje zdolności, czy okazuje swoje uczucia, czy raczej jest zamknięte w sobie, jak reaguje na nowe sytuacje. Rodzice preferując właściwe postawy wobec dziecka,

otaczając je troskliwą opieką, dostrzegają i zaspakają jego potrzeby, co powoduje, że dziecko jest ufne wobec swoich rodziców, zwraca się do nich po pomoc i rady, jest zadowolone z własnej pracy i wysiłku, zdolne do współpracy z rówieśnikami oraz podejmowania zobowiązań.

Działania na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi powinny mieć charakter zarówno finansowy jak i niefinansowy i być oparte między innymi na działaniach specjalistów, w tym asystenta rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, terapeutów i innych specjalistów, z którymi zostanie nawiązana współpraca. Współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych, działających w obszarze wspierania rodzin i dzieci, pozwoli wykorzystać w pełni potencjał gminy na rzecz pomocy rodzinom mającym trudności opiekuńczo – wychowawcze. Istotnym elementem prowadzonych działań jest również stałe podnoszenie kompetencji specjalistów.

Ważne jest zatem realizowanie założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny, zapewniającego rodzinom przeżywającym trudności, możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań prewencyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców, u których występuje problem z należyłą realizacją tych funkcji.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Pn. Ryku
Olivia
Ewa Olszewska

